

Mekkora részvétel várható az előválasztáson?

Hazai és nemzetközi tapasztalatok

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2021. SZEPTEMBER

Először kerül sor hazánkban országos előválasztásra.

Magyarországon jellemző, hogy viszonylag magas a választási részvétel, ugyanakkor az előválasztást a forráshiánnyal küzdő ellenzék szervezi. A hazai és nemzetközi tapasztalatok szerint a konkrét választáson résztvevők 9-12 százaléka megy el az előválasztásra is. A 2021-es előválasztási részvétel ezek alapján 7-8 százalék körül várható, ami 550-650 ezer ellenzéki választó szavazását vetíti elő. Ez óriási sikernek számítana, ugyanakkor a 2019-es budapesti részvételt és a már említett forráshiányt is figyelembe véve egy 4-500 ezres – tehát az ellenzéki megszavazók 20 százalékát mozgósító – részvételt már jelentős sikernek könyvelhetne el az ellenzék.

A 2021-es előválasztás egyik legfontosabb kérdése, hogy mekkora lesz a tényleges részvétel. A magyar társadalom nagy része állampolgári kötelességként tekint a választási részvételre, ugyanakkor két választás között kevésbé aktív a politikában, civil társadalomban, kezdeményezésekben. Érdemes tehát hazai és külföldi példák alapján számba venni, hogy mekkora részvételre lehet számítani.

Az előválasztás eredetét tekintve amerikai politikai intézmény, az utóbbi évtizedekben azonban Európában is egyre több országban próbálták ki több-kevesebb sikerrel. Elsősorban Franciaországban és Olaszországban használják ezt a megoldást pártvezetői, polgármesteri és központi szinten is.¹ Az alábbi elemzésben ennek megfelelően az amerikai tapasztalatok mellett a 2005-ös és 2012-es olasz baloldali miniszterelnök-jelölti és a jobboldali Köztársaság párt (*Les Républicains*) 2016-os köztársasági elnökjelölti előválasztását vizsgáljuk meg. Megnéztük továbbá a német zöldek 2016-os belső előválasztását, valamint természetesen a 2019-es budapesti ellenzéki előválasztás eredményeit.

¹ lásd: Mikecz Dániel (szerk.) *Részvétel, átláthatóság, cselekvés: az előválasztás intézménye, mint politikai innováció.* Budapest: Republikon Intézet, 2015, ISBN 978-615-80276-0-1

év	ország	előválasztás	előválasztás jellege	elválasztási részvétel	választási részvétel	a kettő aránya
2016	Franciaország	Köztársaságiak párt elnökjelölti előválasztás	nyitott, szavazópolgárok	9%	76%	12:100
2019	Magyarország	Ellenzéki főpolgármesteri előválasztás	nyitott, szavazópolgárok	5%	49%	10:100
2016	Németország	Zöld Párt kancellárjelölti előválasztás	zárt, csak párttagok	59%	71%	83:100
2005	Olaszország	bal- és közép pártok miniszterelnök-jelöltje	nyitott, szavazópolgárok	9%	84%	11:100
2012	Olaszország	bal- és közép pártok miniszterelnök-jelöltje	nyitott, szavazópolgárok	7%	75%	9:100
2012	USA	republikánus és demokrata elnökjelölti előválasztások	vegyes	15%	58%	25:100
2016	USA	republikánus és demokrata elnökjelölti előválasztások	vegyes	29%	59%	48:100
2020	USA	republikánus és demokrata elnökjelölti előválasztások	vegyes	25%	67%	38:100

Jól látható, hogy a részvétel tekintetében éles különbség van a nyitott, valamint a zárt előválasztások között. A nyitott előválasztás során minden választónak lehetősége van részt vennie az előválasztáson. Ilyet tartottak Franciaországban, Olaszországban, valamint nyílt előválasztás volt 2019-ben Budapesten, és ilyet tart a magyar ellenzék is 2021 őszén. A zárt előválasztások, mint amilyen 2016-ban a német Zöld Párt előválasztása is volt, csak a párttagok vehetnek részt az előválasztáson. Az USA-ban a tagállamok szerint különböznek az előválasztás szabályai. Nyitott előválasztást tartanak 21 államban, zártat 14-ben, valamint 15 tagállamban hibrid rendszer létezik, amely szerint az adott párt jelöltjére a párttámogatóként regisztráltak, illetve a függetlenként regisztrált választók szavazhatnak.²

² Az Egyesült Államokban 31 államban és Washington D.C.-ban a választói regisztrációnál meg kell adniuk az állampolgároknak, hogy kötődnek-e egy politikai párthoz, vagy független választók.

A zárt német zöld előválasztás esetében a legmagasabb a részvétel, noha így is alacsonyabb volt, mint a 2017-es Bundestag választás során, a kettő aránya 83:100. Az Egyesült Államokban jellemzően alacsonyabb a választási részvétel, mint Nyugat-Európában. Az utóbbiak során azonban nőtt a választási kedv és az előválasztási részvétel is. Utóbbi tekintetében a vegyes rendszer a zárt és a nyitott előválasztások között helyezkedik el.

Az európai nyílt előválasztások során a tényleges választáson megjelentek 9-12 százaléka vett részt az előválasztáson. Magyarországon 2018-ban 70,22 százalék volt a részvétel, ami a 2002-es második forduló eredmény után a legmagasabb. Mivel 2022-ben szorosabb lesz a verseny a kormány és az ellenzék között, nagyobb tétje lesz a szavazásnak, így várhatóan a 2018-asnál nagyobb lesz a részvétel is. Az európai, köztük a magyar arányszámot alapul véve azzal számolhatunk, hogy a 2021-es előválasztási részvétel 7-8% körül lesz, tehát várhatóan 550-650 ezer ellenzéki választó adja majd le szavazatát. Azonban már a 400-500 ezres részvétel is az ellenzéki megszavazók 20 százalékának mozgósítását jelenti.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

A Republikon működését 2018-21 között az Európai Unió „Europe for Citizens” programja támogatja.